

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б.Жильцов

2016 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**Інноваційні моделі надання соціальних послуг**

(шифр і назва навчальної дисципліни)

напрямок підготовки **6.010106 «Соціальна педагогіка»**

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація **6.030103 «Практична психологія»**

(назва спеціалізації)

інститут, факультет, відділення **Інститут людини**

(назва інституту, факультету, відділення)

2016 – 2017 навчальний рік

Робоча програма «Інноваційні моделі надання соціальних послуг» для студентів за напрямом підготовки «Соціальна педагогіка».

Розробники: Т.П. Спіріна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи

Протокол № 8 від "30" серпня 2016 року

Завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи

 (Т.Г. Веретенко)

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.

Заступник директора Інституту людини Н.А.Клішевич

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни “Інноваційні моделі надання соціальних послуг” є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою соціальної педагогіки та корекційної освіти на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів відповідно до навчального плану для спеціальності “Соціальна педагогіка” денної форми навчання.

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій МОН України (лист № 1/9-736 від 06.12.2007 р.) “Про перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра”.

Програма визначає обсяги знань, які має опанувати студент відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни “Інноваційні моделі надання соціальних послуг”, необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Дисципліна “Інноваційні моделі надання соціальних послуг” є складовою частиною дисциплін профільно-орієнтовного блоку, що передбачає розкриття особливостей функціонування органів управління у сфері соціального захисту та закладів, які надають соціальні послуги в Україні.

Мета курсу “Інноваційні моделі надання соціальних послуг” – полягає в ознайомленні студентів з інноваційними проектами соціальних послуг для вразливих груп населення, які були розроблені та впроваджуються в різних соціальних агенціях.

Основні завдання курсу: ознайомитись та проаналізувати моделі соціальних послуг для дітей-сиріт, дітей з особливими потребами, молоді, жінок, котрі зазнали насилля, людей з інвалідністю, громадян, що повернулися з ув’язнення тощо.

У процесі вивчення навчальної дисципліни “Інноваційні моделі надання соціальних послуг” студенти мають отримати **знання** та набути **умінь**:

- забезпечувати індивідуальне спрямування соціальних послуг інвалідам, особам похилого віку, дітям-сиротам та дітям, позбавлених батьківського піклування;
- підвищувати адресність соціальних послуг вразливим групам клієнтів;
- сприяти соціальному включенню вразливих груп клієнтів та їх інтеграції; бездоглядним дітям, бездомним громадянам, жертвам торгівлі людьми, дітям і жінкам, які постраждали від насильства;
- забезпечувати дотримання прав людини.

Обсяг курсу – 72 години, з яких 16 годин лекцій, 12 годин семінарських занять, 4 години індивідуальної роботи, 4 години підсумкового модульного контролю.

Протягом вивчення дисципліни оцінюються доповіді та відповіді студентів на семінарських заняттях, реферати з окремих питань, письмові тестові експрес-опитування, індивідуальні практичні завдання, контрольні роботи. Завершується вивчення курсу заліком.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Опис навчальної дисципліни «Інноваційні моделі надання соціальних послуг»

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 2	Галузь знань 0101 «Педагогічна освіта»	нормативна	
	Напрямок підготовки 6.010106 «Соціальна педагогіка»		
Модулів – 2	Спеціальність: _____	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		3-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання: реферативне дослідження		Семестр	
Загальна кількість годин – 72		5-й	6-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 1	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>бакалавр</u>	16 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		12 год.	2 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		36 год.	64 год.
		Індивідуальні завдання:	
		4 год.	
		Вид контролю:	
	залік	залік	

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

[illegible]

ІІІ. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ І. СОЦІАЛЬНІ ПОСЛУГИ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМОК СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Лекція 1-2. Основні поняття та правові ознаки соціальних послуг

Соціальні послуги – комплекс заходів з надання допомоги особам, окремим соціальним групам, які перебувають у складних життєвих обставинах і не можуть самостійно їх подолати, з метою розв'язання їхніх життєвих проблем.

Складні життєві обставини – обставини, спричинені інвалідністю, віком, станом здоров'я, соціальним становищем, життєвими звичками і способом життя, внаслідок яких особа частково або повністю не має (не набула або втратила) здатності чи можливості самостійно піклуватися про особисте (сімейне) життя та брати участь у суспільному житті.

Суб'єкти, що надають соціальні послуги – суб'єкти, що надають соціальні послуги – підприємства, установи, організації та заклади незалежно від форми власності та господарювання, фізичні особи – підприємці, які відповідають критеріям діяльності суб'єктів, що надають соціальні послуги, а також фізичні особи, які надають соціальні послуги.

Державний стандарт соціальної послуги – визначені нормативно-правовим актом центрального органу виконавчої влади у сфері соціальної політики зміст та обсяг, норми і нормативи, умови та порядок надання соціальної послуги, показники її якості.

Показники якості соціальних послуг – сукупність показників, які використовуються для оцінювання діяльності суб'єктів, що надають соціальні послуги, які ґрунтуються на позитивній результативності соціальних послуг відносно її одержувачів і ступеня задоволення їх потреби в цих послугах.

Семінар 1. Основні поняття соціальних послуг

Лекція 3-4. Основні засади надання соціальних послуг

Види соціальних послуг та форми їх надання (соціально-побутові послуги, психологічні послуги, соціально-педагогічні послуги, соціально-медичні послуги, соціально-економічні послуги, юридичні послуги, послуги з працевлаштування, інформаційні послуги).

Основні принципи надання соціальних послуг (адресності та індивідуального підходу; доступності та відкритості; добровільності вибору отримання чи відмови від надання соціальних послуг; гуманності; комплексності; максимальної ефективності використання бюджетних та позабюджетних коштів суб'єктами, що надають соціальні послуги; законності; соціальної справедливості; забезпечення конфіденційності суб'єктами, що надають соціальні послуги; дотримання суб'єктами, що надають соціальні послуги, державних стандартів соціальних послуг, етичних норм і правил).

Організаційно-правові форми надання соціальних послуг. Право на отримання

соціальних послуг. Порядок надання соціальних послуг. Порядок і умови отримання соціальних послуг. Основні права отримувачів соціальних послуг. Основні права та обов'язки осіб, що надають соціальні послуги. Структура сфери надання соціальних послуг та управління нею.

Семінар 2-3. Види соціальних послуг та принципи їх надання

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II. СИСТЕМА СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Лекція 5-6. Державні соціальні допомоги та послуги

Поняття державних соціальних допомог. Субсидії на житлово-комунальні послуги. Допомоги малозабезпеченим сім'ям. Допомоги інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам. Допомога на поховання як вид державної соціальної допомоги. Державні допомоги сім'ям з дітьми: допомога в разі вагітності та пологів; одноразова допомога при народженні дитини; допомога для догляду за дитиною; допомога на дітей, на дітей, які перебувають під опікою і піклуванням; допомога самотніми матерями. Порядок, призначення та виплати державних соціальних допомог.

Семінар 4. Моделі надання соціальних послуг.

Лекція 7-8. Досвід реалізації моделей надання соціальних послуг

"Діти вулиці" та їх шлях до вулиці. Інноваційні моделі надання соціальних послуг: а. Методологічні основи просвітницько-профілактичних занять за програмою «Сходинок»; б. Досвід та результати діяльності проекту «Соціальний патруль дітям!»; в. Потенціал відеоматеріалів у просвітницько-профілактичній роботі; г. Для чого потрібна «Жива бібліотека»?

Семінар 5-6. Моделі надання соціальних послуг.

IV. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ I. СОЦІАЛЬНІ ПОСЛУГИ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМОК СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Семінар 1. Основні поняття соціальних послуг

Соціальні послуги. Складні життєві обставини. Суб'єкти, що надають соціальні послуги. Державний стандарт соціальної послуги. Показники якості соціальних послуг.

Семінар 2-3. Види соціальних послуг та принципи їх надання

Види соціальних послуг. Принципи надання соціальних послуг. Порядок надання соціальних послуг. Порядок і умови отримання соціальних послуг. Структура сфери надання соціальних послуг та управління нею.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II. СИСТЕМА СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Семінар 4. Моделі надання соціальних послуг.

Методологічні основи просвітницько-профілактичних занять за програмою «Сходинок». Досвід та результати діяльності проекту «Соціальний патруль дітям!». Потенціал відеоматеріалів у просвітницько-профілактичній роботі. «Жива бібліотека»: потенціал, перспективи. Кейс-менеджмент. Мотиваційне консультування. Психосоціальний супровід ВІЛ-позитивних дітей в контексті розкриття статусу. Громадські центри для ЖСБ.

Заняття проходить у формі представлення результатів роботи мікрогруп (електронна презентація, схеми, таблиці, графіки, моделі, використовуючи наочність формату не менше А3, маркери, роздаткові матеріали тощо), щодо моделей надання соціальних послуг.

Семінар 5-6. Моделі надання соціальних послуг.

Методологічні основи просвітницько-профілактичних занять за програмою «Сходинок». Досвід та результати діяльності проекту «Соціальний патруль дітям!». Потенціал відеоматеріалів у просвітницько-профілактичній роботі. «Жива бібліотека»: потенціал, перспективи. Кейс-менеджмент. Мотиваційне консультування. Психосоціальний супровід ВІЛ-позитивних дітей в контексті розкриття статусу. Громадські центри для ЖСБ.

Заняття проходить у формі представлення результатів роботи мікрогруп (електронна презентація, схеми, таблиці, графіки, моделі, використовуючи наочність формату не менше А3, маркери, роздаткові матеріали тощо), щодо моделей надання соціальних послуг.

V. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Для самостійної роботи студентам пропонується кілька завдань, що мають підсумовувати знання, отримані при вивченні поточних тем курсу.

Теми, що виносяться для самостійної роботи студентів, безпосередньо пов'язані з матеріалом, який вивчається на поточних заняттях. Виконання завдань самостійної роботи вимагає від студента глибокого володіння матеріалом, отриманим під час поточних занять, розвиває вміння самостійно досліджувати проблему шляхом пошуку і аналізу спеціальної літератури з різних галузей знань, розвиває вміння викладати та відстоювати власну точку зору.

Всі завдання самостійної роботи виконуються письмово та захищаються у формі співбесіди. Самостійна робота вважається зарахованою, якщо студент виконає поставлені завдання, своєчасно подасть звітні матеріали та під час співбесіди з викладачем підтвердить вміння самостійного критичного аналізу власних професійних дій.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ I. СОЦІАЛЬНІ ПОСЛУГИ ЯК ПРІОРИТЕТНИЙ НАПРЯМОК СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Самостійна робота 1. Основні поняття та правові ознаки соціальних послуг

1. Розробити модель підготовки випускників інтернатів для дітей-сиріт до самостійного проживання.

2. Підготувати модель роботи з неповними сім'ями.

3. Розробити модель роботи з прийомними сім'ями.

За вибором студента подати одну розробку.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II. СИСТЕМА СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Самостійна робота 2. Державні соціальні допомоги та послуги

1. Розробити і представити модель тимчасового денного та цілодобового перебування для молодих інвалідів з інтелектуальною недостатністю.

2. Підготувати модель «Центр адаптації для осіб, що повернулися з місць позбавлення волі».

3. Підготувати модель «Кризовий центр для жінок – жертв насильства в сім'ї».

За вибором студента подати одну розробку.

VI. ІНДИВІДУАЛЬНЕ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНЕ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне навчально-дослідне завдання є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання студентами ІНДЗ розробкою моделі соціальної послуги.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Орієнтовна тематика моделей соціальних послуг:

1. Модель соціальної адаптації підлітків з сімей, які опинилися в складних життєвих обставинах.
2. Модель інформаційно-консультативного центру для родин, що мають дітей з вродженими вадами розвитку та спадковою патологією.
3. Модель інклюзивного навчання дітей з порушеннями зору.
4. Модель ранньої реабілітації дітей з опорно-руховими порушеннями внаслідок ураження центрально-нервової системи.
5. Модель соціальної роботи з підлітками, які зазнали насильства в сім'ї.
6. Модель служби підтримки сімей, які опинилися у складних життєвих обставинах.
7. Модель соціальної адаптації дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, до самостійного проживання у громаді.
8. Модель послуг із запобігання соціальному сирітству.
9. Модель соціального супроводу студентів з обмеженими функціональними можливостями у ході здобуття освіти.
10. Модель соціальної роботи з людьми похилого віку, які потребують стороннього догляду.
11. Модель соціальної допомоги на дому особам похилого віку з обмеженими функціональними можливостями.
12. Модель соціально-побутової реабілітації осіб з функціональними розладами.
13. Модель соціальної адаптації та реабілітації людей з функціональними обмеженнями.
14. Модель послуг хоспісного догляду.
15. Модель послуг підтримки сімей, які виховують дитину з порушеннями розвитку.

Критерії оцінювання ІНДЗ:

Критерії оцінювання роботи	Макс. к-ть балів
Складання плану, чіткість і послідовність викладу матеріалу	3

Обґрунтоване розкриття змісту, форм та методів роботи з клієнтами.	від 1 до 20
Творчий підхід до виконання ІНДЗ	3
Якість оформлення роботи	4

VII. Навчально-методична карта дисципліни “Інноваційні моделі надання соціальних послуг”

Разом: 72 год., лекції – 16 год., семінарські заняття – 12 год., індивідуальна робота – 4 год.,
самостійна робота – 4 год., модульний контроль – 4 год.

Модулі	Змістовий модуль I	Змістовий модуль II
Назва модуля	Соціальні послуги як пріоритетний напрямок соціальної політики держави	Система соціальних послуг в Україні
Кількість балів за модуль	82 бали	82 бали
Теми лекцій	1, 2. Основні поняття та правові ознаки соціальних послуг (2 бали) 3, 4. Основні засади надання соціальних послуг (2 бали)	5,6. Державні соціальні допомоги та послуги (2 бали) 7,8. Досвід реалізації моделей надання соціальних послуг (2 бали)
Теми семінарських занять	1. Основні поняття соціальних послуг (11 балів) 2, 3 Види соціальних послуг та принципи їх надання (22 бали)	4. Моделі надання соціальних послуг (11 балів) 5, 6. Моделі надання соціальних послуг (22 бали)
Сам. робота	Самостійна робота (5 балів)	Самостійна робота (5 балів)
ІНДЗ	Розробити модель надання соціальних послуг (30 балів)	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 25 балів	Модульна контрольна робота 2 25 балів
Підсумк. контроль	залік	

Всього балів: 162

Коефіцієнт 1,6

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни “Інноваційні моделі надання соціальних послуг” оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов’язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100. Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у наступній таблиці.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингов их балів	Кількість одиниць до розрахунк у	Всьо го
1.	Відвідування лекцій, сем. зан.	1	14	14
2.	Робота на практичному (семінарському) занятті	10	6	60
3.	Виконання завдання для самостійної роботи	5	2	10
4.	Модульні контрольні роботи (1, 2)	25	2	50
5.	ІНДЗ	30	1	30
Підсумковий рейтинговий бал				164

Підсумкова кількість балів (100) є сумою балів, отриманих за навчальні модулі. Коефіцієнт балів, набраних під час засвоєння матеріалу курсу – 1,6 ($164 : 100 = 1,6$). Якщо студент упродовж всього курсу набрав, наприклад, 140 балів, то у перерахунку з коефіцієнтом це: $140 : 1,6 = 87,5$ – округлюємо до 87 балів. Загальна кількість – 87 балів: оцінка за шкалою ECTS – B, оцінка за 4-бальною шкалою – “4”.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- **методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування.
- **методи письмового контролю:** модульне письмове тестування, реферат, есе.
- **методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання,

самоаналіз.

Порядок переведення рейтингових показників успішності у європейські оцінки ECTS

Кількість балів	Оцінка за традиційною системою	Оцінка за ECTS
100 – 90	Відмінно	A
89 – 75	Добре	BC
74 – 60	Задовільно	DE
59 – 35	Незадовільно з можливістю повторного складання	FX
34 – 1	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом	F

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки “відмінно”, “добре”, “задовільно”, “незадовільно”, подано у таблиці.

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

Оцінка	Критерії оцінювання
“відмінно”	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
“добре”	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
“задовільно”	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.

“незадовільно”	виставляється студентів, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка “незадовільно” ставиться студентів, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.
-----------------------	---

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).

X. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Закон України “Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям” від 1 червня 2000р. № 1768-III /7 Офіційний вісник України. – 2000. – №26. – Ст. 1078.

2. Закон України “Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам” від 16 листопада 2000р.

3. Закон України “Про державну допомогу сім'ям з дітьми” від 21 листопада 1992 р. № 2811-XII, в редакції від 22 березня 2001 р.

4. Закон України “Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії” від 5 жовтня 2000 року N 2017-III.

5. Закон України “Про соціальні послуги” від 19.06.2003 № 966 – IV.

6. Закон України “Про соціальну роботу з дітьми та молоддю” № 2558 – III від 21 червня 2001 р.

6. Закон України “Про охорону дитинства” № 2402 – III від 26 квітня 2001 р.

7. Закон України “Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування” № 2342 – IV від 13 січня 2005 р.

8. Закон України “Про органи і служби у справах неповнолітніх та спеціальні установи для неповнолітніх” № 20/95 – ВР від 24 січня 1995 р.

9. Закон України “Про попередження насильства в сім’ї” від 15.11.2001 р.

10. Закон України “Про охорону праці” від 14.10.1992 р.

11. Закон України “Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні” від 23.03.2000 р.

12. Закон України “Про внесення змін до ЗУ “Про державну допомогу сім’ям з дітьми” від 16.11.2000 р.

13. Закон України “Про освіту” від 23.03.1996 р.

14. Закон України “Про загальну середню освіту” від 13.05.1999 р.

15. Закон України “Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні” від 21.03.1991 р. № 875-XII.

16. Конституція України від 28.06.1996 // Відомості ВР України. – 1996. – № 30. – С. 141.

17. Покращення якості соціальних послуг дітям та сім’ям в громаді: узагальнення досвіду проекту. Інформаційно-методичні матеріали/ За заг. ред. О.В. Безпалько. – К., 2007. – 144 с.

18. Положення про дитячий будинок сімейного типу № 564 від 26 квітня 2002 р.

19. Положення про прийомну сім’ю № 565 від 26 квітня 2002 р.

20. Порядок розгляду звернень та повідомлень з приводу жорстокого поводження з дітьми або реальної загрози його вчинення № 99/8698 від 22 січня 2004 р.

21. Постанова Кабінету Міністрів України “Про схвалення концепції ранньої соціальної реабілітації дітей-інвалідів” від 12.10.2000 р. № 1545.

22. Постанова Кабінету Міністрів України “Про поліпшення виховання, навчання, соціального захисту та матеріального забезпечення дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування” № 226 від 05.04.1994 р.

Додаткова:

1. Приходько С. Держава і соціальний захист громадян // Право України, – 1999. – № 9. – С. 22-26.

2. Розпорядження Кабінету Міністрів України “Про схвалення Концепції Державної програми подолання дитячої безпритульності та бездоглядності на 2006-2010 роки” № 503 – р від 7 грудня 2005 р.

3. Розпорядження Кабінету Міністрів України “Про заходи щодо поліпшення роботи, пов’язаної з реабілітацією дітей з органічними ураженнями нервової системи” від 29.02.1996 р. № 155.

4. Сташків, Б. І. Право соціального обслуговування: навчальний посібник. – К.: Знання, 2007. – 567 с.

5. Страхування.: Підручник / За ред. Базилевича В.Д. – К.: Знання, 2008. – 1019 с.

6. Тюпля Л.Т. Соціальна робота: Навчальний посібник./ Л.Т. Тюпля, І.Б. Іванова. – 2-ге вид. – К.: Знання, 2008. – 574 с.
7. Указ Президента України “Про першочергові заходи щодо захисту прав дітей” від 11 липня 2005 р.
8. Указ Президента України “Про додаткові заходи по посиленню соціального захисту багатодітних і неповних сімей” від 30.12.2000 р.
9. Указ Президента України “Про додаткові заходи щодо удосконалення соціальної роботи з дітьми, молоддю і сім'ями” від 23.06.2001 р. № 467/2001.
10. Юрій С.І. Соціальне страхування: Підручник / С.І. Юрій, М.П. Шаварина, Н.В.Шаманська. – К.:Кондор, 2009. – 464 с.